

Fırsatlar Sunar

Vurgu

Vurgu

- Vurgu konuşmanın en önemli eylemlerinden biridir. Genel olarak vurgu bir sözcükte ya da cümlede hece ya da sözcüklerin diğerlerinden ağırlıklı, farklı söylenmesidir.
- Bir başka tanıma göre ise bir kelime veya kelime grubunda, bir hecenin; bir cümlede ise bir kelimenin diğerlerine göre daha kuvvetli söylenmesine “vurgu” adı verilir.

- Vurgu, konuşma ve yazı dilinde “özellikle ve öncelikle belirtme, dikkati çekme ve yoğunlaştırma” anlamında bir kavram olarak kullanılır.
- “Özellikle şunu vurgulamak istiyorum.”, “Burada vurgulanmak istenen” gibi ifadelerle de konuşulanların ya da anlatılanların daha iyi anlaşılması kastedilir.

- Günlük konuşmada kelimelerin ve hecelerin hepsini aynı ses baskısı ve aynı kuvvetle söylemeyiz. Kelimeler ve cümleler konuşma içinde dalgalı, inişli, çıkışlı bir biçimde telaffuz edilir.
- Vurguda konuşmanın asıl mesajı ve dinleyene anlatılmak istenen konu, ses baskısı ile altı çizilerek seslendirilir. Konuşmacı vurgunun gücünden faydalanmıyorsa dinleyici anlatılanları kendi duygu ve düşüncelerine göre yorumlayacaktır.

- Vurgu ile anlatıma ahenk kazandırılırken sesin anlamına da güç katılır. Böylece dinleyicinin dikkati konuşma ve konuşmacı üzerinde yoğunlaşır.
- Her dilin kendine özgü vurgu sistemi vardır.
- Dillerde vurguların yeri değişebildiği gibi şiddeti de değişiklik gösterir. Türkçede vurgular hafif ve yumuşaktır.

Türkçenin Vurgu Özellikleri

- Dilimizde, özellikle sözlü anlatımda vurgu konusunda önemli yanlışlıklar yapılmaktadır.
- Yutulması ya da düşürülmesi nedeniyle anlaşılamayan sesler ve heceler, ses be1irsizliği nedeniyle anlaşılamayan heceler ve kelimeler bu konuda sıkça karşılaşılan durumlardan bazılarıdır.

Kelime Vurgusu

- Türkçe kelimelerde vurgu çoğunlukla son hecede yer alır. Bu o kelimenin söyleyiş şiddetinin en fazla olduğunun göstergesidir.
- Güzel kitap çocuk , gönül, sevgi, anlayış

- Türkçe sondan eklemeli bir dil olduğu için kelime ek aldıkça vurgu son heceye geçer.

Kitap kitaplar kitapların

çocuk, çocukta, çocuktaki, çocuktakiler

- Dilimizdeki yabancı asıllı kelimelerde bulunan uzun ünlüler vurguyu çeker ve bu uzun ünlüler kelimenin neresinde olursa olsun vurgulu okunur.

Uzun ünlü dolayısıyla vurgunun ilk hecede olduğu kelimeler;

- Alim aşık adi

Vurgunun ortada olduğu kelimeler

- Azize kaside mecazi

Vurgunun sonda olduğu kelimeler

- Askeri seri

- Özel yer isimlerinde (şehir, semt vb.) vurgu, birkaç istisna dışında, ilk hecededir.
- İki heceli yer isimlerinde vurgu ilk hecededir.
- **Konya, Bursa, Muğla, Ordu; İzmir, Aydın, Batman, Samsun; Sivas, Maraş, Tokat , Uşak, Siirt; Rize, Tire**

- Çok heceli yer isimlerinde ařađıdaki durumlarda vurgu ilk hecededir:

İlk hece kapalı, diğerleri açık ise

Ankara, Kayseri, Çankırı, Tunceli, Kastamonu

İlk hece kapalı, ikinci hece açık, üçüncü hece kapalı ise

Erzurum, Kırşehir, Nevşehir, Ardahan

Çağrılarda, seslenmelerde şahıs adlarında vurgu ilk hecededir.

Ahmet! Hasan! Anne! Hocam!

Şahıs adlarında vurgu son hecededir.

Ahmet, Ayşe

Şahıs adlarına başka bir söz eklenecek olursa, vurgu yine son hecededir.

Ahmet Bey, Hasan Efendi, Neslihan Hanım

Zarfların çoğunda vurgu ilk hecededir.

yarın, sonra, yine, şimdi

Bağlaçlarda vurgu çoğunlukla ilk hecededir.

çünkü, yahut, yalnız

Ünlemlerde vurgu ilk hecededir.

eyvah! haydi!

Soru kelimelerinde vurgu ilk hecededir.

nerede? nasıl? niçin? hangi? kimde?

Bazı özel yer isimlerinde vurgunun yeri değişik hecelerde olur:

İlk iki veya üç hecesi açık yer isimlerinde vurgu kapalı ilk hecededir.

Giresun, Horasan, Babaeski, Dedeğaç, Makedonya

Bütün heceleri açık yer isimlerinde vurgu ilk veya ikinci hecededir.

- *Anadolu, Rumeli, Manisa, Yalova, Kocaeli*

İlk hecesi açık, ikinci hecesi kapalı üç heceli yer isimlerinde vurgu kapalı olan ikinci hecededir.

- *Kütahya, Amasya, Malatya, Mudanya, Edirne, Denizli*

İlk iki hecesi kapalı, diğer hecesi açık yer isimlerinde vurgu ikinci hecededir.

- *Antalya, Antakya, Almanya*

Üç hecesi de kapalı yer isimlerinde vurgu son hecededir.

- *Erzincan, Zonguldak*

“istan” ile biten yer isimlerinde vurgu son hecededir.

- ***Türkistan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Pakistan***

Aynı sözcüklerin farklı anlamları ifade etmesi çoğu zaman vurgu yoluyla belirlenir.

- **düşünce** (*fikir*), **düşünce** (*düştüğünde*)
- **Kartal** (*semt ismi*), **kartal** (*kuş cinsi*)
- **Tokat halkı** **Tokat attı**

Örnekler:

- *Artık, artık yemekler yemeyeceğim.*
- *Hayır bugün seninle gelemem, hayır pazarında görevliyim.*
- *Çarşamba günü, Çarşamba'da pazar kurulur.*
- *Kartal'da iri bir Kartal gördüm*
- *Uşak'ta uşak olmak gerçekten zordur.*

Kelime Grubunda Vurgu

Türkiye Türkçesinde grup vurgusu, genellikle baştaki kelimedede bulunur. Baştaki kelimenin de son hecesindedir.

- *Kızılırmak, görü vermek, sarı gelin, Âkif Bey*

Sıfat tamlamalarında vurgu, tamlayanın son hecesindedir:

- *uslu çocuk, beyaz köşk, aşağıki ev; gözüpek adam, canayakın adam*

Cümlede Vurgu

Türkçede cümle vurgusu yüklem üzerindeydir. Cümlenin mesajını veren kelime yüklemeye yaklaştıkça vurgulu söylenir.

- *Kursumuz **yarın** başlıyor*
- *İstanbul'u **baharda** gezmelisin.*

Cümlede anlamına ya da anlatımına **önem verilen sözcük**, diğerlerinden daha kuvvetli söylenir

Fiil cümlelerinde vurgu, yüklemden önceki kelime ya da kelime grubu üzerindedir.

- *Ankara'dan dün **babam** geldi. (Özne vurgulanmış)*
- *Babam Ankara'dan **dün** geldi. (Zaman tümleci vurgulanmış)*
- *Babam uçaktan **sevinç içinde** indi. (Durum tümleci vurgulanmış)*

Cümlede anlamına ya da anlatımına **önem verilen sözcük**, diğerlerinden daha kuvvetli söylenir

Fiil cümlelerinde vurgu, yüklemden önceki kelime ya da kelime grubu üzerindedir.

- *Babam dün **Ankara'dan** geldi. (Yer tümleci vurgulanmış)*
- *Babam dün Ankara'dan **uçakla** geldi. (Vasıta tümleci vurgulanmış)*
- *Babam dün **uçacağı** beklemiş. (Belirtili nesne vurgulanmış)*

İsim cümlelerinde vurgu, yüklem üzerinde bulunur.

- *Geçen yıl bu zamanlar **İzmir'deydim.***
- *Bu kitapların hepsi **senin.***

Soru cümlelerinde vurgu, iki türdür: Soru sözcüğünün bulunduğu soru cümlelerinde vurgu, soru sözcüğü üzerindedir.

- *Bu soruyu **kim** çözecek?*
- *Bu yıl, tatile **nereye** gideceksiniz?*
- *Yazarın **hangi kitaplarını** okudunuz?*

▪

“Mı-mi” sözcüğünün bulunduğu soru cümlelerinde vurgu, **“mı-mi”** sözcüğünden önceki sözcüktedir.

- Ayşe **dün** mü tatile gitti?
- Ayşe dün **tatile** mi gitti?

Cümlede vurgulanmak istenen sözcük, yukarıdaki istisna cümlelerin dışında, yükleme yaklaştırılarak vurgulanır.

- *Babam uçakla Ankara'dan **dün** geldi.*
- *Babam dün uçakla **Ankara'dan** geldi.*
- *Dün Ankara'dan uçakla **babam** geldi.*
- *Babam Ankara'dan dün **uçakla** geldi.*

UZOM

Fırsatlar Sunar

Teşekkürler

Öğr. Gör. Müyesse GÖĞÜŞ

 Diksiyon ve Beden Dili

 Vurgu

 Ünite 6